

TIPS & TRUCS STARTENDE TUINDER

Doelgroep: Doe-tuinders die zich willen richten op de moestuin

Schotertuin
November 2023

Inhoud

- **Vorbereiding**
- **Grond klaarmaken**
- **Moestuinplan maken**
- **Vruchtwisseling**
- **Combinatieteelt**
- **Meerjarige planten en kruiden**
- **Start het moestuinseizoen in november**
- **Lijst met handige tips voor de moestuin**

Introductie

(Moes)tuinieren in de Doe-tuinen staat vooral voor plezier, experimenteren, fouten maken en ervan leren. Het is een proces waarbij we moeten accepteren dat niet alles te plannen is en dat mislukkingen erbij horen. Bovendien heeft tuinieren in de Doe-tuinen ook een sociaal aspect, waarbij een praatje maken en elkaar helpen essentiële onderdelen zijn.

Het moestuinseizoen begint al in november, en daarom bieden we deze workshop specifiek in die maand aan. Deze workshop is bedoeld voor Doe-tuinders die hun focus willen leggen op moes tuinieren. Uiteraard zijn er ook Doe-tuinders die graag bloemen of struiken kweken.

Vorbereiding

Het is van groot belang om de grond voor te bereiden voordat je begint met tuinieren, omdat de bodem eigenlijk het belangrijkste aspect is van (moes)tuinieren. Als de bodem niet in orde is, kom je niet ver. Verwijder onkruid en gras zo goed mogelijk, tot een diepte van ongeveer 20 tot 30 centimeter.

Op de Schoter Doe-tuin kennen we grofweg twee soorten grond, of een mix van deze twee, afhankelijk van de locatie van je tuin.

1. **Zanderig** | Het zandgedeelte is wat kalkrijker en bevat dunne kleilaagjes en is over het algemeen droger.
2. **Humusrijk/veenachtig** | Dit type grond is wat zuurder en vochtiger. Het bestaat voornamelijk uit organisch verteerd materiaal, en daardoor is het voedzamer.

Hoe meer kleideeltjes of organisch materiaal je bodem bevat, hoe voedzamer deze is. Verteerd organisch materiaal heeft een donkere, bijna zwarte kleur.

Als je ervoor kiest om de bodem te bemesten, gebruik dan geen verse mest (deze moet minimaal 3-5 jaar oud zijn), omdat deze te scherp is en jonge wortels kan verbranden. Het is beter om compost te gebruiken, omdat dit zorgt voor een goede

bodemstructuur en beschermt tegen uitdroging en bevriezing. Over het algemeen geldt dat hoe donkerder, plakkeriger en luchtiger de grond is, hoe voedzamer deze is.

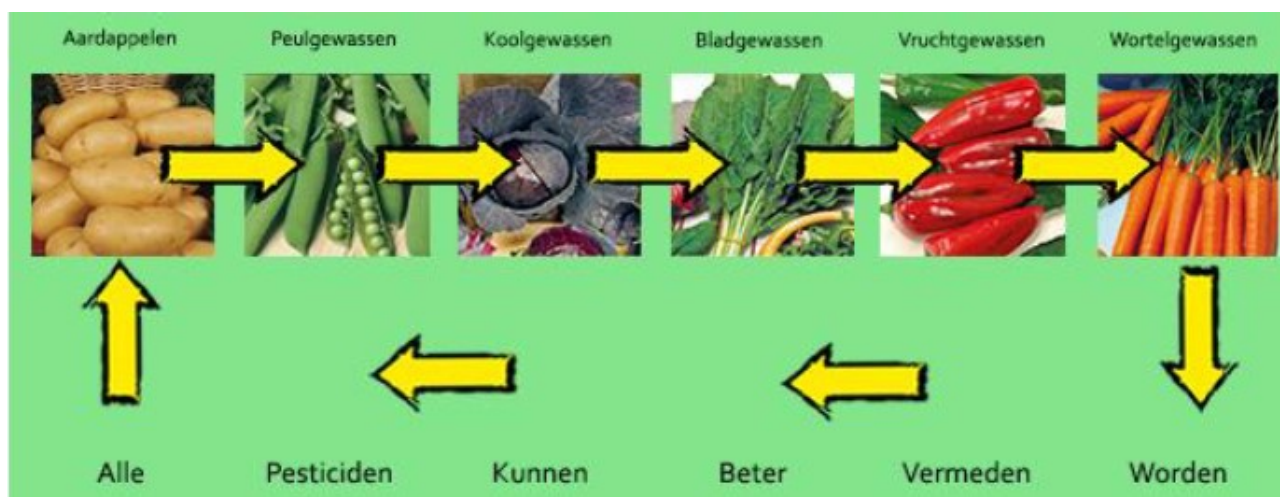
Moestuinplan

Voordat je begint, is het aan te raden om een moestuinplan te maken en vruchtwisseling (wisselbouw) toe te passen. Vruchtwisseling houdt in dat je verschillende plantensoorten na elkaar op hetzelfde stuk grond teelt.

Hierdoor voorkom je ziektes en verbeter je de kwaliteit van je bodem, wat resulteert in een betere opbrengst en smaak. Verschillende gewassen trekken ook verschillende plaagdieren en schimmels aan. Door regelmatig van gewas te veranderen, voorkom je dat deze schadelijke organismen zich in de grond nestelen, zoals aaltjes of bepaalde schimmels.

Daarnaast hebben verschillende gewassen verschillende mestbehoefte. Als je elk jaar hetzelfde gewas plant, put je de grond uit en ontstaat bodemmoeheid. Een goed vruchtwisselingsschema kan deze problemen grotendeels voorkomen.

Het is handig om je tuin in 5 tot 6 vakken te verdelen, bij voorkeur met wandelpaden ertussen om ze van elkaar te scheiden. Idealiter zou je voor elke gewassoort één vak moeten hebben. Er zijn 5 hoofdgroepen, plus aardappelen, die we als een extra zesde groep beschouwen vanwege de speciale zorg die ze vereisen. Op de Schoter Doe-tuin is het gebruik van pesticiden (gif) ten strengste verboden!

Vruchtwisseling: Is het noodzakelijk?

Hoewel het in de basis wordt aangeraden, zijn er natuurlijk uitzonderingen, zoals combinatieteelt, meerjarige planten en kruiden. Sommige Doe-tuinders kweken graag bloemen of struiken.

Combinatieteelt

Combinatieteelt betekent dat je rekening houdt met de invloed die verschillende

gewassen op elkaar hebben. Want goede buren en slechte buren in de moestuin maken een wereld van verschil. Ze kunnen elkaar versterken of juist verzwakken. Als het om combinatieteelt gaat, wil je natuurlijk het liefst goede buren naast elkaar in de tuin. Op die manier kunnen de planten elkaar versterken wat gezonde gewassen en een betere en grotere oogst oplevert. Planten versterken of verzwakken elkaar onder andere door middel van concurrentie, een bepaalde geur of stof die ze afstoten. Door rekening te houden met goede en slechte buren in je wisselteelt moestuinplan, versterk je je planten.

Een voorbeeld van goede buren in de moestuin zijn uien en wortels. Uien houden met hun geur wortelvliegjes op afstand, terwijl wortels uienvliegen op afstand houden. Het is dus slim om deze twee naast elkaar te planten. Er zijn echter ook slechte combinaties, zoals wortels en bieten, die elkaar concurreren en daarom niet naast elkaar geplaatst moeten worden.

Moestuin vrienden

Hier zijn enkele voorbeelden van gewassen en hun 'vrienden' in de moestuin:

- Aardappels: afrikaantjes, bonen, dille, erwten, knoflook, koolsoorten, munt, oost-indische kers, spinazie, spruiten
- Aardbeien: knoflook, peterselie, prei, radijs, sla, spinazie, tijm, tomaten, uien, wortels
- Andijvie: koolsoorten, prei, stokbonen, tomaat, venkel
- Bieten: dille, erwten, knoflook, komkommer, koolsoorten, koriander, sla, uien
- Bloemkool: bonen, dille, oregano, selderij
- Courgettes: mais, Oost-Indische kers, sla, stokbonen, uien
- Komkommer: bonen, bieten, dille, erwten, knolvenkel, kool, koriander, mais, prei, selderij, uien
- Koolsoorten: aardappels, andijvie, bieten, dille, erwten, kamille, koriander, prei, spinazie, tomaten
- Prei: koolsoorten, Oost-Indische kers, schorseneren, selderij, tomaten, uien, wortels
- Sla: aardbeien, dille, kool, prei, radijs, rode biet, tuinboon, tomaat, wortel
- Snijbiet: koolsoorten, radijs, rammenas, wortels
- Spinazie: aardappels, aardbeien, bieten, koolsoorten, radijs, rammenas, stokbonen, tomaten
- Tomaten: sla, peterselie, prei, radijs, rammenas, spinazie, ui, wortels
- Uien: aardbeien, bieten, bonenkruid, dille, kamille, komkommer, witlof, wortels
- Wortels: aardbei, bieslook, bonen, dille, erwten, knoflook, kool, prei, radijs, rammenas, rozemarijn, salie, schorseneren, sla, snijbiet, tomaten, uien, witlof

Slechte combinatieteelt:

Net zoals planten elkaar kunnen versterken, kunnen ze elkaar ook verzwakken.

Sommige gewassen moeten dus niet naast elkaar worden geplaatst.

Aardbeienplanten trekken bijvoorbeeld witte koolvliegjes aan, een vlieg die erg schadelijk is voor koolsoorten. Zet je aardbeien dus nooit naast koolsoorten in de

moestuin. Hier zijn enkele voorbeelden van combinaties die het niet goed samen doen:

- Aardappels: courgette, framboos, komkommers, pompoenen, selderij, tomaten, uien, zonnebloemen
- Aardbeien: bloemkool, broccoli, komkommer, koolsoorten, spruiten
- Bieten: aardappels, mais, stokbonen
- Bloemkool: aardbei, erwten, tomaat
- Courgettes: aardappels, komkommer
- Komkommer: aardappels, aardbei, courgette, radijsjes, tomaten
- Koolsoorten: aardbeien, mosterd, knoflook, uien
- Prei: bonen, erwten, stambonen
- Sla: peterselie, selderij
- Tomaten: aardappels, komkommer, venkel
- Uien: asperges, bonen, stambonen, erwten, koolsoorten
- Wortels: bieten

Meerjarige planten en kruiden:

In je (moes)tuinplan kun je rekening houden met vaste planten. Vruchtwisseling is alleen van toepassing op eenjarige planten; meerjarige planten passen niet in dit systeem. Vaste groenten hebben een permanente plek in de tuin en vallen niet onder het rotatiesysteem.

Deze planten zijn vaak groot en opvallend en kunnen al vroeg in het voorjaar worden geoogst, zoals asperges en rabarber. Andere voorbeelden zijn aardbeien, eeuwig moes, bessenstruiken, fruitbomen en nog veel meer. Sommige vaste planten kunnen na enkele jaren op dezelfde plek verzwakken, zoals aardbeien (verplaatsen na 3 jaar) en rabarber (verplaatsen na 5-10 jaar). Voor sommige vaste planten is verplaatsen echter geen goed idee, zoals fruitbomen.

Vaste kruiden, zoals lavas, oregano, laurier, dragon en bieslook, kunnen in je tuin worden opgenomen, maar het is verstandig om ze te bemesten voor een goede oogst. (Tip zet ze naast de compostbak) Eenjarige kruiden, zoals peterselie, koriander, dille en basilicum, kunnen in het vruchtwisselingssysteem worden opgenomen.

Start van het moestuinseizoen in november:

De wintermaanden lenen zich uitstekend voor het inrichten van de moestuin en het starten van het nieuwe seizoen. Hier zijn enkele activiteiten die je kunt ondernemen:

- Maak of pas je moestuinplan aan voor het komende jaar.
- Onkruid kan effectief worden verwijderd zonder onmiddellijk terug te groeien.
- Snoei bepaalde vaste planten, struiken of bomen.
- Plant knoflook, winterplantuinen, asperges en sommige soorten tuinbonen.

Zodra je eenmaal begonnen bent, zijn november, december en januari na een jaar ook de maanden waarin je wintergroenten kunt oogsten, zoals andijvie, spruitjes, boerenkool, winterwortel, bieten, winterpostelein en meer.

Hier is een lijst met handige tips voor de moestuin

1.Gebruik een grelinette om de grond los te maken: De grelinette is een geweldige tool om de grond te beluchten zonder het bodemleven te verstoren.

2.Zorg voor een goede bodem: Investeer in bodemverbetering door compost toe te voegen. Overweeg om een composthoop of compostbak aan te leggen op je tuin. Dit helpt niet alleen om afvoerkosten te verminderen, maar na 3 jaar kan de compost weer gebruikt worden om de bodemkwaliteit te verbeteren.

3.Maak de grond vrij van onkruid: Zorg voor een onkruidvrije start door alle ongewenste planten te verwijderen voordat je begint met planten. Kweekgras en andere hardnekkige onkruiden moeten met al hun wortels worden verwijderd en niet op je composthoop op je tuin worden gegooid.

4.Heermoes: Heermoes kan diepgelegen mineralen bevatten, dus als je het verwijdt, kun je het op de grond laten liggen of op je composthoop op je tuin deponeren.

5.Overweeg groenbemesting: Gebruik groenbemesting, zoals klaver of lupine, om de bodem te verbeteren en voedingsstoffen toe te voegen.

6.Begin met makkelijke soorten: Als beginner is het slim om te starten met groenten en kruiden die relatief eenvoudig te kweken zijn, zoals sla, radijsjes, courgettes en basilicum

7.Begin met je favoriete groenten: Kweek groenten en kruiden waar je van houdt en die je vaak gebruikt in de keuken. Dit maakt tuinieren leuker en bevredigender.

8.Volg de zaaivoorschriften op. Te vroeg zaaien kan leiden tot langgerekte, zwakke zaailingen die vaak mislukken.

9.Plant na Ijsheiligen. Voor vorstgevoelige gewassen is het raadzaam om ze pas na Ijsheiligen (11 mei) buiten uit te planten om schade door vorst te voorkomen.

10.Ruimte tussen planten: Zorg ervoor dat je voldoende ruimte laat tussen de planten, zodat je gemakkelijk kunt schoffelen en de planten zich goed kunnen ontwikkelen. Houd een minimale afstand aan, vooral langs de tuinrand.

11.Planten kunnen groot worden. Let bij het planten van gewassen zoals rabarber of fruitstruiken erop dat ze groter worden dus plant ze niet te dicht op de grens van je tuin.

12.Let op water geven: Geef alleen water wanneer dat echt nodig is, op basis van de behoeften van je gewassen en de weersomstandigheden. Voorkom overbewatering.

13.Mulch de grond: Gebruik organische mulch, zoals stro, om vocht vast te houden,

onkruid te onderdrukken en de bodemtemperatuur te reguleren.

14.**Gebruik natuurlijke bestrijdingsmiddelen:** Overweeg natuurlijke methoden om plagen te bestrijden, zoals het planten van afweerplanten of het aantrekken van nuttige insecten.

15.**Houd een tuindagboek bij:** Houd een logboek bij van wat je in de tuin doet, inclusief plantdata, oogstmomenten en observaties. Dit helpt bij het plannen van toekomstige seizoenen.

16.**Leer van je fouten:** Tuinieren is een leerproces. Accepteer dat je soms fouten zult maken en leer daarvan voor volgende seizoenen.

17.**Besteed wekelijks wat tijd aan je tuinwerk** Als je alles in één keer doet kan dat overweldigend zijn. Meestal ben je dan ook meer tijd kwijt.

18.**Blijf enthousiast:** Het plezier van tuinieren komt voort uit de voldoening van het zien groeien van je eigen voedsel. Blijf genieten van elke stap in het proces.

Handige Links

Diane's mooie moestuin is een favoriete bron met tips voor bijna alle groenten en fruit, evenals heerlijke recepten: mooiemoestuin.nl.

Voor informatie over groenten, fruit en zaaischema's: moestuintips.nl/

Voor vragen en hopelijk antwoorden kun je terecht op het Moestuinforum: moestuinforum.nl/

Een vlog voor beginnende maar ook voor iedere tuinder is de vlog van Ini Wennink, Ini's moestuin. Deze komt iedere zaterdagochtend met daarin heel veel tips en informatie.

Annemarie Mast, lid van de Schotertuin, hield ook een interessant een blog bij: annemariemast.blog